

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ

ΣΟΥΓΛΙΟΥ

Όμως αὕτη τοῦ Σουλίου ἦν ἡ τελευταία νίκη,
Ο λιμὸς δὲν ἐσεβάσθη τὴν ισχὺν καὶ τὴν ἀνδρίαν.
Καὶ τὸ ὄδωρ εἶχε λείψει¹, κ' εἰς τοιαύτην δυστυχίαν
Τοὺς ἀμηχανοῦντας πένθος ἐκυρίευσε καὶ φρίκη,

Καὶ στεγνὰ ἐκ δίψης χείλη
Καθικέτευον τὸν Πλάστην ἀνωθεν βροχήν νὰ στείλῃ.

Ἄπο στόματος εἰς στόμα φήμη τότε φερομένη
Τὴν παράδοσιν τῆς χ'ιρας λέγουσα διεξῆπλοῦτο.
Ο γενναῖος πολεμάρχης Σαμουὴλ ἐναντιοῦτο,
Άλλ' ἐκραύγαζε κ' ἐδόσα ἡ πληθὺς συσσωρευμένη,
Κ' ἐσπευδε ν' ἀναχωρήσῃ

Καὶ σὺν τῇ πατρώᾳ χώρᾳ τόσας συμφορὰς ν' ἀφήσῃ.

Εἰς τὴν αἴτησιν ἐνδίδων τοῦ Τσαβέλλα τοῦ γενναῖου
Ο Ἀληπασᾶς προσύμως ὑπεσχέθη ἀμνηστίαν,
Κ' ἐπὶ ἄλλης χώρας πᾶσαν ἡγγυάτο εὔτυχίαν,
Καὶ δὶς ὅρκου φρικτοτάτου τὴν συνθήκην ἐθεβαίου,

Μὴ βραδύνων νὰ χαρίσῃ

Οοα δὶς ἐπιορκίας ἐμελέτα ν' ἀνακτήσῃ.

Τέλος ἔφθασεν ἡ ωρὰ ἡ πολύδακρυς ἐκείνη
Ἄθοιθητοι καὶ πᾶσαν ἀπολέσαντες ἐλπίδα,
Ἐκλαιον οἱ μετανάσται τὴν πολύκλαυστον πατρίδα.
Διεδίδοντο τῶν παιδῶν καὶ τῶν γυναικῶν οἱ θρῆνοι,

Καὶ οὐδέποτε ἡμέρα

Εἰς τὸν οὐρανὸν ἐφάνη δὶς αὐτοὺς θλιβερωτέρα.

Ανεχώρησαν· σκοτία ἐπεχύθ' εἰς τὰ βουνά των
Ἴερεῖς, σταυρὸν κρατοῦντες, προηγοῦντο τεθλιμμένοι.
Παιδῶν καὶ γραιῶν ἡ Χάιδω εἰς τὸ μέσον ὥπλισμένη.
Τῶν πενθουντων ἡτο θάρρος καὶ κρηπὶς τῶν ἀδυνάτων,
Καὶ μακρὰν ἀποχωροῦντες

Ἐστρεφον ὅπισσον βλέμμα, πρὸς τὸ Σοῦλι θεωροῦντες.

Ἐρημον τὸ Σοῦλι· πάντες ἀνεχώρησαν, πλὴν μόνον
Ο πιστὸς ἐν τῷ φρουρίῳ Σαμουὴλ εἰσέτι μένει
Καὶ περὶ αὐτὸν ὄλγοι μαχηταὶ συνηθροισμένοι
Ομοσαν εἰς τὸν πατέρα τὸν ὑπάρχοντ' ἀπ' αἰώνων

Ἀπαντες νὰ τελευτήσουν,

Άλλ' οὐδέποτε τὴν χώραν τῆς γεννήσεως ν' ἀφήσουν.

Δἰς ἀνέτειλεν ὁ Φοῖβος καὶ αὐτοὶ ἀκόμ' ἀντεῖχον
Κατὰ ῥεύματος βαρβάρων πάντοθεν ἐπερχομένου,
Καὶ ὅπισσον περιβόλου βαθμηδὸν κρημνιζομένου
Εἰς τοὺς ἐφορμῶντας θρῆνον καὶ φθορὰν πολλὴν παρεῖχον,

Αφοσοὶ πρὸ τοῦ ἀπίστου

Τόλμης θαύματα ποιοῦντες καὶ ἡρωϊσμοῦ μεγίστου.

Τέλος ὥρμησαν οἱ ἄλλοι καὶ λαμπροῦ τυχόντες τέλους
Ἀπαντες ὑπὸ τὰ ὄπλα ἐπεσον τῶν πολεμίων,
Ο δὲ Σαμουὴλ, ἐν μέσῳ διαμείνας ἐρειπίων,
Ἐβλεπε προσπετομένους οὐρανόθεν τοὺς ἀγγέλους

Καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀφάτου

Περιέμενε τὴν ωρὰν γαληναῖος τοῦ θανάτου.

¹ Οἱ πολιορκοῦντες ἐπέτυχον νὰ κόψωσι τὴν μόνην πηγὴν, ἢτις ἐφερεν ὄδωρ εἰς τοὺς Σουλιώτας.

Ἐπλησίαζε τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν ἐν ἀταξίᾳ.
Τοὺς συνωθουμένους σάλπιξ πρὸς τὰ πρόσω προσεκάλη
Ἐφθασαν. Εἰς τὴν πυρίτην πῦρ ὁ Σαμουὴλ ἐμβάλλει
Τρομερὸς ἡκούσθη κρότος· φλὸξ ὑψώθη τεραστία,
Καὶ σφοδρῶς ἡ γῆ ἐσείσθη
Καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων ὁ γενναῖος ἡφανισθη.

Ἄ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

Τὸ Σοῦλι, ποίημα τῆς εὐφραδοῦς Μούσης τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνοῦ, εἶναι ἔργον προγενεστέρων χρόνων, ἀλλ' ἄχρις ὡρας ἀδημοσίευτον, περιέχον δοσοποιούμενον ἀπόσπασμα, εἶναι τὸ τέλος τοῦ ὄλου ποιήματος.

ΜΗ ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝΤΑ ΖΗΛΟΝ

Κύριοι τε καὶ ύπηρέται, ὅλοι ἔχομεν βεβαίως ἐλαττώματα· καὶ εἰς πάντα καιρὸν ὑπῆρξαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων δοῦλοι τε καὶ δεσπόται ὑπερμέτρους ἔχοντες οἱ μὲν ἀξιώσεις, οἱ δὲ ἀπαιτήσεις. Ο Φίγαρος, τὸ κωμικὸν τοῦτο πρόσωπον, γενόμενον καὶ παρ' ἡμῖν οχεδὸν πασίγνωστον διὰ τοῦ ιταλικοῦ μελοδράματος τοῦ Κ. ο υρέως τῇ Σιβιλλίας, εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν πρὸς κύριόν τινα, παραπονούμενον ὅτι δὲν εὔρισκεν ὑπηρέτην καλόν.— «Η Ἐεοχότης Σας ἀπαιτεῖ τόσας ἀρετὰς ἀπὸ ἔνα ὑπηρέτην· ἀλλὰ συγχωρήσετε καὶ νὰ σᾶς ἐρωτήσω· γνωρίζετε πολλοὺς αὐθέντας ἀξίους νὰ γίνουν τοιοῦτοι ὑπηρέται;» Τὸ βέλος εἶναι βεβαίως ὀξύτατον, ἀλλὰ μοὶ ἐνθυμίζει περίεργόν τι, τὸ δποῖον ουνέδη πρὸ δύο ἡ τριῶν ἐτῶν μόλις εἰς τίνα φίλον μου.

Καίτοι ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, εἶχεν ὁ φίλος μου περὶ οὐ διάλογος τὰς ιδιοτροπίας του· καὶ αὐτὸς, καθὼς πλεῖστοι κατὰ πολλὰ ἄλλα ἔξαιρετοι ἄνθρωποι. Η συνήθης αὐτοῦ μονομανία ἡτο, — πρᾶγμα ἀλλως τε τὸ δόποιον ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἀρετὴ, — νὰ μετέρχεται, ὀσάκις ὥμιλει, λακωνισμόν τινα σπαρακτικώτατον· νὰ ἐκφράζῃ τὰς ιδέας του διὰ λόγων ὅσον τὸ δυνατὸν βραχυτέρων. Ούτως ἐπραττεν ὁ Τάκιτος, ούτως ἡθελε νὰ πράττῃ καὶ ὁ φίλος μου, τὸν δόποιον δότε νὰ ὄνομάω Z.

Εἶχεν ἀποβάλει πιστότατόν τινα καὶ κάλλιστον ὑπηρέτην χωρικὸν, διότι, ὁ ταλαίπωρος παῖς, ἐν τῇ ἀφελείᾳ του, καὶ ὅπως εὐχαριστῇ κατὰ πάντα τὸν κύριόν του, τὸν ἡρώτα περὶ πάντων λεπτομερῶς, πρὶν ἡ προσβῆτη εἰς ἐκτέλεσιν τῶν προσταγμάτων του.

Παραδείγματος χάριν· ὁ Z. τὸν ἐλεγε, — Φέρε μου, Μανώλη, τὸ φόρεμά μου.

— Τὸ καινούργιό σου φόρεμα, αύθεντη, ἡ τὸ παλαιό; ἡ τὸ ἄλλο, ὅπου τὸ ἔχεις μισότριβο;

— Τὴν βοδινὴν παγίδα ὅπου εἶπες νὰ σοῦ ψήσω, εἰς τὴν σχάρα τὴν θέλεις, ἡ τηγανιτή; Θέλεις νὰ τὴς βάλω καὶ παξιμαδάκι; ἡ μὲ τὰ κρεμμυδάκια τὴν ἀγαπᾶς καλλίτερα;

Καὶ ὁ φίλος μου ἡγανάκτει· ἐφθειρε τὴν χολήν του, ὅτι ἡγανάκτει εἰς ὅλας τὰς λεπτομερεῖς ταύτας ἐρωτήσεις ν' ἀποκρίνεται. Εν συντόμῳ, βαρυνθεὶς, ἀπέβαλε τὸν Μανώλην.

Ο Κώστας παρουσιάσθη τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφωδιασμένος ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων συστάσεων.

— Ακουσε νὰ σὲ είπω, — πῶς σὲ λέν; Κώστα τὸν εἶπε. Ο λόγος εἶναι ἀσῆμι, ἡ σιωπὴ ὅμως εἶναι μάλαγμα. Προτιμῶ τὸ μάλαγμα παρὰ τὸ ἀσῆμι, καὶ τὴν σιωπὴν παρὰ τὸν λόγον.

Ο Κώστας ἡκουσε τὸ προοίμιον τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ἐννοήσας, ἴστατο σιωπῶν ἐν τῇ ἀπορίᾳ του.

— Μ' ἑκατάλαβες; τὸν εἶπεν ὁ Ζ.

Ἐπάνω, κάτω, ἑκατάλαβα, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας· ἀλλὰ νὰ μ' ἔκαμνε τὴν χάριν ὁ αὐθέντης νὰ μοῦ ἐξηγοῦσε τὴν ἰδέα του καὶ μὲ κάνενα παράδειγμα, θὰ ἦταν καλλίτερα.

— Ἰδού τί εἶγαι, ὑπέλαθεν ὁ Ζ. Θέλω τὸν ὑπηρέτην νὰ μ' ἐννοῇ μόλις προφέροντα μισὸν τὸν λόγον. Παραδείγματος χάριν, ὅταν σὲ εἰπὼ τὸ πρωῖ, — «Κώστα, θὰ ξυρισθῶ,» ἀμέσως πρέπει νὰ καταλαμβάνῃς ὅτι διὰ νὰ ξυρισθῇ ἔνας ἀνθρώπος, χρειάζεται νὰ ἔχῃ νερὸν λεστὸν, τὸ σαπούνι τὸ ἀρμόδιον, τὰ ξυράφια καλῶς ἀκοινομένα καὶ καθάρια, τὸ δερμάτι ἐπὶ τοῦ ὄποιου ἀπαλύνεται ἡ κόψις τοῦ ξυραφίου, ἔνα προσόψι, ίσως δὲ καὶ σκόνην ἀπὸ ὅρυζη, ἐπειδὴ αὐτὸ δροσίζει τὴν ἐπιδερμίδα ὥπως δήποτε.

— Εἰς τοὺς ὄρισμούς σας· θὰ κυττάζω νὰ τὸ προβλέπω δι, τι καὶ ἀν ἦν' ἔκεινο.

— Ἡθέλησα γὰ σὲ εἰπὼ τὸ ξύρισμα, ταχα διὰ νὰ σὲ δῶσω νὰ καταλάβῃς ἀπὸ αὐτὸ καὶ διὰ πᾶν ἄλλο τῆς ὑπηρεσίας μου. Ο μισός σου θὰ ἦναι καλὸς, ἀλλὰ θέλω νὰ μὲ μαντεύῃς. Ξεύρεις τί θὰ εἴπῃ νὰ μὲ μαντεύῃς;

— Μάλιστα.

— Αὐτὸ λοιπόν.

Ο Κώστας, φύσει ὀξυνούστατος, τρεῖς ἥδη μῆνας ἐφάνη μαντεύων θαυμασίως πᾶσαν ἐπιθυμίαν τοῦ κυρίου του ὅτε, ἐσπέραν τινὰ, ὁ Ζ. ἀσθενήσας ἐκάλεσεν εἰς τὸν κοιτῶνά του διὰ τοῦ κώδωνος τὸν ὑπηρέτην, καὶ τὸν εἶπεν:

— Αἰσθάνομαι, ὅτι πολὺ πάσχω. "Υπαγε νὰ φέρης ἔνα ιατρόν· τὸν ιατρὸν Α.....

Καί τοι ὁ ιατρὸς ἑκατοίκει εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μόνον βημάτων ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ζ., ὁ Κώστας, παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ συνήθειαν, ἐβράδυνε πολύ ὁ δὲ φίλος μου ἥδη μόνει μὴ βλέπων αὐτὸν ἐπιστρέφοντα.

Τέλος πάντων, μετὰ τρίωρον ὑπομονὴν, ὁ ὑπηρέτης εἰσέρχεται ἀσθμαίνων ὅλος καὶ κράζων ἀπὸ τῆς θύρας, — "Ολα, αὐθέντη, τὰ ἐτοίμασα.

— Πῶς ὅλα! τί ὅλα! ἥρωτησεν ὁ Ζ. Τί ἔγινες τόσας ὥρας, καὶ ἔγώ ἐδῶ ἀπέθηνοκα!

— Εχετε δίκαιο, αὐθέντη· ἀλλ' ἦταν καὶ πολλὰ, διὰ νὰ γίνουν ὅλα μέσα εἰς τρεῖς ὥρας. Ομως πιστεύω ὅτι ἐμάντευσα ὅλα σας τὰ θελήματα. Ἐπῆγα πρῶτον εἰς τὸν ιατρὸν δὲν ἦταν ἔκει, καὶ παρήγγειλα νὰ τὸν στείλουν ἄμα ἥρχετο. Ἀπ' ἔκει, ἐπέρασα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἴπα νὰ σᾶς φέρουν τὴν μετάδοσιν. Ωσάν πουλὶ ἐπέταξα εἰς τοῦ συμβολαιογράφου, διὰ νὰ ἔλθῃ χωρὶς ἀναβολῆς. Εἰδοποίησα καὶ τὴν ἐπὶ τῶν κηδειῶν ἐπιτροπὴν διὰ τὰ δέοντα. Εἰς τὸν ξυλουργὸν ἐπεστάτησα μόνος μου νὰ γίνῃ τὸ ξυλοκράββατον εύρυχωρον καὶ ἀναπαυτικόν· εἶχα ἰδέαν, ἐπάνω, κάτω, τοῦ ἀναστήματος σας. Η σαββανῶτρια, ὅπου καὶ ἀν ἦναι, θὰ φανῇ. Μόνον μένει νὰ μὲ εἰπῆτε, εἰς ποίαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας θέλετε νὰ γίνουν τὰ νεκρώσιμα.

Πῶς ἡκουσε ταῦτα πάντα ὁ Ζ. καὶ τί ἀπεκρίθη εἰς τὸν Κώσταν, ἀγνοῶ ἐνθυμοῦμαι ὅμως ὅτι, διηγούμενος αὐτὰ μίαν ἡμέραν εἰς τοὺς φίλους, ἐφαίνετο ιαθεὶς, ὅχι μόνον ἐκ τῆς ἀσθενείας του ἐκείνης, ἢτις εύτυχῶς δὲν ἦτο ἡ τελευταία, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λακωνισμοῦ του. "Ωστε τώρα ὄσακις ἀλλάσσει ὑπηρέτην, προσέχει νὰ συνιστᾶ εἰς αὐτὸν μόνα τὰ ἔξης· — Ἐπιμέλειαν, προσοχὴν, τιμιότητα· ἐτοιμότητα· ἀλλὰ,, πρὸ πάντων, «μὴ ὑπερβάλλοντα ζῆλον».

Τὸ «μὴ ὑπερβάλλοντα ζῆλον» εἶναι ῥῆσις μεγάλου καὶ πολλοῦ ἀνδρὸς πολιτικοῦ τῆς Γαλλίας, τοῦ Ταλλεράνδου· οἱ δὲ προπάτορες ἡμῶν ἔλεγον ἐπὶ τὸ καθολικώτερον, «μηδὲν ἄγαν».

NEA ΒΙΒΛΙΑ

Ιστορικὰ Μελετήματα ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. Ἐν Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ Παλαιμίδης 1884. Πίναξ τῶν περιεχομένων. Εἰσαγωγὴ, Τὰ πορίσματα τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας καὶ οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος. Φοίνικες ἐν Αγίῳ Γεωργίῳ τῷ παρὰ τῇ Σαλαμῖνι. Η υστεραία τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκης. Τρία ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Ἰνδικῶν τοῦ Κητσίου. Περὶ Δεξίππου καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἐρούλων ἀλώσεως τῶν Αθηνῶν. Τὸ περὶ κτίσεως τῆς Μονεμβασίας χρονικόν. Η ὑπὸ τῶν Ἀράβων δευτέρα πολιορκία τῆς Κωνσταντίπολεως καὶ Θεοδόσιος ὁ Γραμματικός. Περὶ τοῦ ἀνεκδότου χρονικοῦ τοῦ Λαομέδοντος Λακαπηνοῦ. Η ἀποστασία καὶ ὁ θάνατος τοῦ Γεωργίου Μανιάκη. Η παράδοσις τῶν Ιωαννίνων. Τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας καὶ ἡ περὶ Πελοποννήσου ἔκθεσις τοῦ Μαρίνου Μικιέλ. Συμπλήρωμα τῆς περὶ φοινίκων πραγματείας. Τιμῆται δρ. 5

Η Καταστροφὴ τοῦ Παρθενώνος ὑπὸ τῶν Βενετῶν (1687) καὶ ἡ ἐρήμωσις τῶν Αθηνῶν (1688—1690) μετ' εἰκόνος καὶ τοπογραφικοῦ πίνακος τῆς Ακροπόλεως ὑπὸ Κ. Ζησίου καθηγητοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ. Εν Αθήναις (μετατύπωσις ἐκ τῆς Ήβδομάδος) 1885.

Η Χρεστεανὴ Γυνὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐξουσία. Λόγος ὑπὸ C. Wordsworth ἐπισκόπου Λιγκολονίου ἐν Αγγλίᾳ, μεταφρασθεὶς ὑπὸ Μπέσση Μάσσωνος λίαν ἐπιτυχῶς. Εν Αθήναις τύποις Αττικοῦ Μουσείου 1885.

Ενστασίς Γεωργίου X. Παγὺ καὶ Μάρκου Δ. Βάτσαρη ἐνώπιον τοῦ ἀρμόδιου εξελεγκτικοῦ Τμήματος τῆς Βουλῆς. Εν Αθήναις τύποις Αττικοῦ Μουσείου 1885.

Ἀγορεύσεις ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὰς τέσσαρας συνόδους τῆς θ' περιόδου καὶ λογοδοσία Αντωνίου Ζυγομαλά Βουλευτοῦ Αττικῆς. Εν Αθήναις τύποις Εγώσεως 1885.

Περὶ τοῦ Φιλέλληνος Νικολάου Σούτου. Εν Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Αττικοῦ Μουσείου 1885.

Συφοκλέους Ἀντεγόνη μετὰ κριτικῶν ὑπομνήματων ὑπὸ A. P. Εν Αθήναις τύποις Αττικοῦ Μουσείου 1885, ἐκδοσὶς ἐκλεκτή.

Γαλλεκὴ Χρήστομάθεεια πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων τοῦ θέματος Γ'. ἐκδοσὶς δευτέρα. Εκδότης K. Βίλμπεργ προσεχῶς ὁ A'. B'. καὶ Δ'. τόμος. Εν Αθήναις τύποις Αττικοῦ Μουσείου 1885.

Φυσικὴ Ιστορία μετ' εἰκόνων ὑπὸ A. Κυριακοπούλου καθηγητοῦ ἐκδίδοται δαπάνη A. Κωνσταντινίδου. Εν Αθήναις τύποις Αττικοῦ Μουσείου 1885.

Τὰ πάθη τῶν ὁφθαλμῶν ὄγκωδῆς τόμος μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἐκ 35 τυπογραφικῶν φύλλων ἐκδιδόμενος προσεχῶς ὑπὸ Π. Πατρικίου ύφηγητοῦ. Εκ τοῦ τυπογραφείου Αττικοῦ Μουσείου 1885.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Μόνον τὰ παιδία καὶ οἱ μωροὶ φαντάζονται ὅτι οὐδέποτε ἐκμετροῦνται εἰκοσι ἔτη καὶ εἰκοσι ἀργύρια.

Ο πορευόμενος εἰς εὔρεσιν δανείου πορεύεται εἰς ζήτησιν πικριῶν.

Η υπερηφανία προαριστᾶ μετὰ τῆς ἀφθονίας, γευματίζει μετὰ τῆς πτωχείας, καὶ δειπνεῖ μετὰ τοῦ αίσχους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΤΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

I. T. Κυδωνίας ἀπεστάλησαν. Δ. Δ. Βουκουρέστιον. N. K. Π. Οδησσὸν ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας. A. K. Κέρκυρα ἀπεστάλησαν. S. Z. Κέρκυραν. Θ. Δ. Σμύρνης ὁμοίως, S. S. Χίον ὁμοίως.